

Međunarodni projekti i suradnja Istarske županije

Sonja Grozić-Živolić

Istarska županija, Upravni odjel za zdravstvo, socijalnu skrb i rad

Ključne riječi: Istarska županija, međunarodna suradnja

Istarska županija u svom radu pridaje veliki značaj razmjeni iskustava s različitim subjektima na nacionalnoj i/ili međunarodnoj razini. Prva je od hrvatskih regija primljena u članstvo Skupštine europskih regija 1994. godine.

Ovo su važni, iako ne i jedini, razlozi zbog kojih se i putem Upravnog odjela za zdravstvo, socijalnu skrb i rad ostvaruje suradnja s institucijama i pojedincima koji dijele interes za unapređivanje zdravstvenog i socijalnog standarda građana.

Neki od najznačajnijih partnera u međunarodnoj suradnji na području javnog zdravstva jesu:

I. Tipping the Balance Towards Primary Healthcare

II. Regija Veneto (Italia)

III. Centers for Disease Control and Prevention – Sustainable Management Development Program (Atlanta, USA)

Tipping The Balance Towards Primary Healthcare

I. Zašto se Istarska županija uključila u Projekt «Tipping the Balance Towards Primary Health Care»?

Projekt «Tipping the Balance Towards Primary Health Care» (TTB) je Europski ured SZO pokrenuo 1987. godine s ciljem poticanja razvoja modela kojima bi se u zajednici praktično primijenile vrijednosti i principi Deklaracije iz Alma Ate. Sredinom devedesetih godina TTB postao je samostalna mreža dvadesetak organizacija (distrikta) iz devet europskih zemalja sa specifičnim interesom prema primarnoj zdravstvenoj zaštiti. Cilj TTB-mreže je promocija zdravlja u zajednici i unaprjeđenje uloge primarne zaštite; a osobit naglasak stavlja se na temeljne vrijednosti kao što su: «bottom-up» pristup, podržavanje lokalnih inicijativa, participativnost, partnerstvo, razvoj kadrova i komunikacija. Osnovna područja rada povezana su s principima «Zdravlja za sve» i Europskim zdravstveno-političkim ciljevima.

Višestruke su koristi koju članovi mogu dobiti u mreži: od sudjelovanja na godišnjim konferencijama, do suradnje na kreiranju i provedbi specifičnih projekata, međusobne razmjene stručnjaka i iskustava dobre prakse i sl.

Središnja tema Godišnje Konferencije TTB-mreže uvijek je posvećena nekom od značajnijih javnozdravstvenih pitanja, primjerice: «Mentalno zdravlje» (2005.), «Unaprjeđenje zdravlja i dobrobiti djece, mladih i obitelji» (2004.). Godišnja konferencija je i prilika u kojoj se o pojedinom problemu raspravlja s međunarodnog i nacionalnog aspekta, te prezentiraju rješenja u lokalnoj zajednici. Organiziraju se i ciljani okrugli stolovi i radionice.

Na inicijativu Škole narodnog zdravlja «Andrija Štampar», odnosno Prof. dr. sc. Luke Kovačića, koji je i predsjedavajući Mreže, Istarska županija priključila se TTB-projektu 1994. godine. Direktna povoda za naše uključivanje bilo je istraživanje o zdravstvenom stanju starijih osoba koje su organizacije - članice provele zajednički. Istraživanje je provedeno u 9 europskih regija, obuhvaćalo je ocjenu zdravstvenog i funkcionalnog stanja starijih osoba, mogućnosti korištenja zdravstvenih i socijalnih usluga i servisa, te procjenu nezadovoljenih potreba. Prikupljeni rezultati i funkcionalne analize sustava pružanja usluga publicirani su u NHV Report 1999. godine. U Istarskoj županiji te smo rezultate koristili za planiranje aktivnosti vezanih uz zaštitu starijih osoba na lokalnoj razini, a bili smo u mogućnosti komparirati stanje u našoj regiji sa onim u ostalim područjima koja su bila uključena u istraživanje. Specifični rezultati za Istarsku županiju u odnosu na ostale regije ukazali su na relativno dobro razvijenost patronažne službe, ali na relativno značajne probleme u području duševnog zdravlja starijih osoba (visoka razina depresivnosti i anksioznosti u naših ispitanika). Tijekom ove godine članice TTB-mreže ponovit će se istraživanje po istoj metodologiji što će nam omogućiti i usporedbu rezultata nakon proteka od deset godina.

Više informacija o TTB-mreži dostupno je na web-stranicama: www.phcttb.org

II. Kakve je rezultate Istarska županija postigla u suradnji sa Regione Veneto?

Suradnja Istarske županije sa Regijom Veneto (Italia) na području zdravstvene i socijalne skrbi odvija se kontinuirano od 1999. godine.

Prve kontakte ostvarivali smo s predstavnicima regionalne uprave, a oni su nas povezali s institucijama koje su na lokalnoj razini odgovorne za sustav zdravstvene zaštite i socijalne skrbi. Radi se o Unità locale socio-sanitaria U.L.SS. (Lokalnoj socio-zdravstvenoj jedinici). U navedenom periodu intenzivnije smo surađivali sa dvije U.L.SS., jednoj sa sjedištem u Asolu (U.L.SS. № 8) i drugoj sa sjedištem u Este (U.L.SS. № 17). Obje organizacije pokrivale su teritorijalno manje područje nego što je to Istarska županija, ali su nam po broju stanovnika slične (200-250.000 stanovnika).

Obzirom na značaj koji se u Regiji Veneto daje profesionalnom usavršavanju i sustavu razvoja kadrova, u našu se suradnju vrlo brzo uključila i iAL Veneto - Ente di formazione professionale (Ustanova za profesionalno usavršavanje).

Oblici suradnje:

- upoznavanje sustava obiju regija i razmjena iskustava: provodi se kroz uzajamne posjete različitim strukturama od interesa za partnere, a uključuje različite tipove profesionalaca (osobe odgovorne za planiranje i/ili organizaciju sustava, zdravstvene i/ili stručnjake iz socijalne skrbi zaposlene u upravi ali i u institucijama koje pružaju usluge korisnicima, operativno osoblje koje direktno radi s korisnicima), te predstavnike volonterskih i drugih organizacija civilnog društva

- edukativni skupovi (tečajevi i radionice): održavaju se s ciljanim dogovorenim temama i u Istarskoj županiji (Pula, Motovun) i u Regione Veneto

- zajednički projekti koji uključuju samo Istarsku županiju (vezani uz razvoj struktura za skrb o starijim osobama) ili su prošireni i na Hrvatsku mrežu zdravih gradova (Projekt «Stvaranje preduvjeta - ljudske i organizacijske infrastrukture - poboljšanja usluga za stare osobe u šest hrvatskih županija»)

Rezultati suradnje:

- Upoznavanje s konceptom integrirane socio-zdravstvene zaštite koji je razvijen upravo u Regiji Veneto, a zbog dobrih rezultata već ga prihvaćaju i u drugim regijama. Uz uvažavanje specifičnosti vezanih uz hrvatski, još uvijek centraliziran način financiranja i upravljanja, koncept se djelomično može prilagoditi i situaciji u Istarskoj županiji, te se konačno koristi u implementaciji Županijskog plana za zdravlje.

- Prepoznavanje vrijednosti umrežavanja – posebice za udruge, ali i nevladinog sektora sa drugim sektorima odgovornim za zdravlje (lokalnom i regionalnom samoupravom, zdravstvom, socijalnom skrbi ...)

- Otvaranje Dnevnog boravka za starije osobe u Puli (2003.god) – prema sličnim talijanskim modelima, organiziran je nov oblik skrbi za osobe koje boluju od Alzheimerove bolesti i drugih oblika demencije, a za koje je u postojećim ustanovama za starije i nemoćne osobe na području Istarske županije teško organizirati odgovarajući stalni smještaj.

- Svoje bogato iskustvo u profesionalnom usavršavanju djelatnika koji rade na različitim pozicijama (od upravljačkih do operativnih) u sustavu javnog zdravstva i socijalne skrbi, naši partneri iz Regije Veneto već nekoliko godina uzastopno prenose i polaznicima Motovunske ljetne škole unapređenja zdravlja

Novi projekti:

- Istarska županija je s lokalnim partnerima (Grad Labin, Dom za starije i nemoćne osobe Raša, Porečko-pulska biskupija) otvorila Dnevni boravak za starije osobe i u Labinu. Do kraja ove godine od Regije Veneto očekujemo podršku u vidu specifične edukacije kadrova koji su zaposleni u tom objektu.

- Iskustva koja Regione Veneto ima u volontarijatu, kao i zainteresiranost Istarske županije da unaprijedi kvalitetu rada s volonterima uopće, a posebno u skrbi o starijim osobama, pruža nam mogućnost suradnje i u tom području (senzibilizacije, motivacije, edukacije i organizacije volontera).

- Općenito, pozitivni rezultati dosadašnje suradnje otvorili su i nama i našim partnerima nove mogućnosti za razvoj zajedničkih projekata i aktivnosti, te se nadamo da će one zaista biti i realizirane.

Više o spomenutim partnerskim organizacijama može se pronaći na:

www.ulss17.it/ i www.ialveneto.it/

III. Što nam je donijela suradnja s CDC-SMDP?

Centers for Disease Control and Prevention (CDC, Atlanta, USA) u okviru Department of Health and Human Services razvio je Sustainable Management Development Program (SMDP) kojemu je cilj unaprijediti učinkovitost javnozdravstvenih programa u zemljama u razvoju i to prvenstveno jačanjem njihova kapaciteta za organizaciju i provođenje treninga iz menadžmenta u vlastitim sredinama.

SMDP polaznicima pruža niz znanja i vještina, te razvija sposobnosti za upravljanje javnozdravstvenim programima i edukaciju kadrova u lokalnoj zajednici. Od nekoliko različitih mogućnosti koje SMDP pruža, u Istarskoj županiji iskoristili smo dvije:

- Management for International Public Health (MIPH) Course – šestotjedni tečaj kojeg je, zahvaljujući preporuci Hrvatske mreže zdravih gradova i Školi narodnog zdravlja «Andrija Štampar» 2002. godine u Atlanti pohađala djelatnica zaposlena kao Pomoćnica Pročelnice – stručna savjetnica u Upravnom odjelu za zdravstvo, socijalnu skrb i rad Istarske županije i Koordinatorica tima Zdrave županije. Metodologija, alati i drugi materijali s tečaja, pokazali su se vrlo korisnima i primjenjivima u procesu izrade Županijskog plana za zdravlje. Praktično je u cijelosti primijenjen paket alata za planiranje i upravljanje javnozdravstvenim programima pod nazivom «Healthy Plan-it»; što je rezultiralo i posebnim priznanjem. Istarska županija dobila je 2002. godine nagradu CDC-SMDP za najbolje primijenjen model u praksi.

- In-country Technical Support – tijekom našeg rada nakon tečaja, odnosno u primjeni stečenih znanja i metodologije, stručnjaci iz CDC-SMDP posjećivali su nas i pružali dalju stručnu podršku. Ona je bila posebno intenzivna u situacijama kad smo primjenjivali neke alate koji se tradicionalno koriste u npr. gospodarstvu, ali su se relativno manje upotrebljavali u javnom zdravstvu kao npr. Total Quality Management. Stručni tim koji se u našoj županiji bavi rakom dojke bio je uključen u poseban trening kojeg su američki partneri proveli u sklopu Motovunske ljetne škole, i na osnovi tih spoznaja veoma uspješno razvija Županijski plan ranog otkrivanja raka dojke.

Više o CDC-SMDP: <http://www.cdc.gov/smdp/index.htm>

Općenito, možemo zaključiti da su opisani oblici suradnje značajno doprinijeli podizanju kvalitete rada u našoj županiji i ponudili nam nove mogućnosti kao što su:

- upoznavanje s načinom organiziranja i upravljanja sustavom zdravstvene i socijalne skrbi na regionalnoj i lokalnoj razini;
- međusobnu razmjenu iskustava i modela dobre prakse;
- komparaciju lokalne situacije sa drugima;
- sudjelovanje u tuđim i razvoj vlastitih naglašeno interaktivnih treninga koji povezuju menadžment i javno zdravstvo;
- afirmaciju timskog rada;
- odlučivanje zasnovano na dokazima (evidence-based);
- uvođenje metoda za evaluaciju procesa i rezultata.

Već uspostavljenu suradnju nastojat ćemo i dalje razvijati ostvarujući interes za Istarsku županiju, bilo da je on dominantno usmjeren na istraživanja (Tipping the Balance Towards Primary Health Care), unapređenja kvalitete postojećih ili uvođenje novih usluga i servisa (Regione Veneto) ili edukaciju i javnozdravstveni menadžment (CDC-SMDP).

Literatura:

1. Tipping the Balance Towards Primary Health Care, edited by Tom Rathwell, Joana Godinho, Marjorie Gott; Published by Avebury Publishing Company, England, 1995.
2. Tipping the Balance Towards Primary Healthcare Network. Proceedings of the 10th Anniversary Conference, 13-16 November 1997. Chris Buttanshaw (ed).
3. Regione Veneto Azienda U.L.S.S. n. 8 – Asolo: «Piano di zona», Trienio 1998-2000.
4. Regione Veneto Azienda U.L.S.S. n. 17: «Piano di zona dei servizi alla persona» - valido al 31-12-2005.
5. CDC-SMDP: «2002 MIPH Course» (September 9 – October 18, Atlanta, GA, USA) – skripte
6. CDC-SMDP: «Healthy Plan-it» - skripte

Kontakt:

Sonja Grozić-Živolić

Adresa: Flanatička 29, 52100 Pula

Telefon: 052 372 155

Faks: 052 372 154

e-mail: sonja.grozic-zivolic@istra-istria.hr